

**ВСП «КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**
*Таврійського національного університету
ім. В.І. Вернадського»*

Розглянуто та схвалено
на засіданні педагогічної
ради коледжу
Протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу
 М.І. Романова
«31» серпня 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію самостійної роботи студентів

Київ – 2020 р.

1. Загальні положення

1.1. Підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, а також здатних до компетентної, відповідальної й ефективної діяльності за своєю спеціальністю неможливе без підвищення ролі самостійної роботи студентів, спрямованої на стимулювання їх професійного зростання та виховання їхньої творчої активності.

1.2. *Самостійна робота студента (СРС)* – невід’ємна складова підготовки фахівців у коледжі. СРС є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами обов’язкових навчальних занять. Її спрямовано на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, їх поглиблення, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь щодо відповідних спеціальностей та напрямку.

1.3. Положення про організацію самостійної роботи у ВСП «КФКМГ ТНУ ім. В.І. Вернадського» має на меті визначити вимоги, необхідні для організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи студента і спрямоване на вирішення таких завдань:

- створення передумов для впровадження єдиного підходу викладачів до організації самостійної роботи студентів;
- створення організаційно-методичних засад щодо розвитку в студентів мотивації до навчання, формування навичок самостійної навчальної, науково-дослідної та практичної роботи, професійно значущих якостей, знань, умінь і навичок майбутніх фахівців, розвитку та поглиблення навчальних і практичних інтересів до майбутньої професійної діяльності;
- забезпечення умов для гармонійного творчого розвитку особистості студента в умовах індивідуалізації навчального процесу.

1.4. Вихідні складові цього положення базуються на вимогах чинного законодавства у сфері освіти і науки України.

1.5. Основними функціями самостійної роботи студентів є:

- пізнавальна (визначається засвоєнням студентом систематизованих знань з дисциплін);
- самостійна (формування вмінь і навичок, самостійного їх оновлення і творчого застосування);
- прогностична (вміння студента вчасно передбачати й оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання);

- коригуюча (визначається вмінням вчасно коригувати свою діяльність);

- виховна (розвиток самостійності як риси характеру).

1.6. Структурними елементами самостійної роботи є:

- мотив;

- ціль;

- пізнавальні задачі;

- засоби виконання навчальних дій (алгоритми виконання роботи, надання консультативної допомоги, обґрунтування критеріїв звітності).

- види і форми контролю.

2. Зміст, форми і види самостійної роботи

Самостійна робота – це особлива форма навчальної діяльності, яка формує вміння студентів навчатися, сприяє засвоєнню ними сукупності знань, умінь, навичок, що здійснюється за умови запровадження відповідної системи її організації.

Самостійна робота – це різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності студента, спрямовані на досягнення окресленої дидактичної мети і виконуються без прямої участі науково-педагогічного персоналу, але за його завданням у спеціально відведений для цього час, вільний від обов'язкових для відвідування навчальних занять.

2.1. Навчальний час, відведений на самостійну роботу регламентується робочим навчальним планом і складає не менше ніж 1/3 і не більше ніж 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення окремої навчальної дисципліни чи курсу для денної форми навчання та до 90% – для заочної форми навчання.

2.2. Головною метою самостійної роботи студента є формування його пізнавальної активності, засвоєння ним основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості.

2.3. Основними завданнями самостійної роботи студента є засвоєння в повному обсязі основної освітньо-професійної програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на рівні світових стандартів.

2.4. Зміст самостійної роботи визначається робочою навчальною програмою вивчення конкретної дисципліни, завданнями та методичними рекомендаціями викладачів коледжу.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної дисципліни: підручник, навчальний посібник, конспект лекцій, робоча навчальна програма дисципліни, навчально-методичні матеріали на допомогу організації навчального процесу та забезпечення самостійної роботи студента.

2.5. Самостійна робота студента може виконуватись в домашніх умовах, у бібліотеці, навчальних аудиторіях, навчальних комп'ютерних лабораторіях тощо. За умовами виконання або за місцем у навчально-виховному процесі розрізняється аудиторна та позааудиторна самостійна робота.

Аудиторна самостійна робота реалізується під час проведення лекцій, практичних і семінарських занять.

Позааудиторна самостійна робота реалізується самостійно в довільному режимі і в зручний для студента час.

2.6. Найпоширеніші види самостійної роботи:

1) *самостійна робота, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять* (робота з підручником, науково-методичною літературою [написання тез, конспектів, анотацій тощо]; виконання вправ, творчих робіт; підготовка до семінарських і практичних занять [пошук і опрацювання матеріалів у бібліотечних фондах і через мережу Інтернет]; підготовка до тематичного та підсумкового контролю знань [розв'язування тестових завдань, вправ]);

2) *пошуково-аналітична самостійна робота* (написання реферату; пошук та огляд літературних і наукових джерел за визначеною проблематикою; розроблення навчальних проєктів; аналіз і створення ситуаційних вправ);

3) *науково-дослідницька самостійна робота* (підготовка доповідей для участі у студентських конференціях, семінарах; підготовка до участі в олімпіадах; участь у виставках, конкурсах творчих робіт).

2.7. Самостійна робота, яка не передбачена освітньою програмою (навчальним планом і навчально-методичними матеріалами), але сприяє

повнішому розкриттю і конкретизації її змісту, може здійснюватись з ініціативи студента з метою реалізації його власних навчальних і наукових інтересів.

3. Вимоги до забезпечення самостійної роботи студента

3.1. Умови для самостійної роботи студентів створюються закладом освіти і його підрозділами, відповідальними за конкретні напрямки навчальної діяльності.

Матеріально-технічне й інформаційно-технічне забезпечення СРС включає:

- бібліотеку з читальними залами, укомплектованими відповідно до чинних норм;
- комп'ютерні класи з можливістю роботи в мережі Інтернет;
- аудиторії, робочі кімнати в гуртожитках для самопідготовки;
- місця проходження практики (бази практики) відповідно до укладених договорів;
- навчальну і навчально-методичну літературу та інші матеріали.

3.2. Для забезпечення належних умов для СРС на складному лабораторному обладнанні, у комп'ютерних класах, інших навчальних об'єктах підвищеної складності і небезпеки ця робота може здійснюватися за попередньо складеним графіком під керівництвом викладачів із наданням необхідних консультацій і методичної допомоги.

3.3. Викладачі коледжу створюють необхідні умови для участі студентів у науково-дослідній роботі.

3.4. Відповідальність за створення умов для проведення СРС покладається на голів циклових комісій коледжу. Облік СРС здійснюють викладачі у журналах обліку успішності.

3.5. Самостійна навчальна і науково-дослідна робота виконується студентами під керівництвом викладача, який, як правило, здійснює аудиторну роботу в академічній групі.

3.6. Самостійна робота студента повинна:

- бути виконаною особисто студентом або групою студентів (у разі комплексного курсового чи дипломного проектування), де кожен її член самостійно виконує свою частку колективної роботи;
- являти собою закінчену розробку (чи її етап), де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;

- демонструвати достатню компетентність автора (авторів) у розкритті питань, що досліджуються;

- мати навчальну, наукову й (або) практичну спрямованість і значимість, містити певні елементи новизни (при виконанні науково-дослідної роботи).

3.7. Письмова СРС оформляється відповідно до вимог, розроблених цикловою комісією, та інших нормативних документів, що стосуються виконання та оформлення наукових, навчально-методичних та інших робіт.

3.8. Відповідальність за якість самостійної роботи безпосередньо несе студент.

4. Організація самостійної роботи студента

4.1. Організацію самостійної роботи студентів здійснюють циклові комісії, які розробляють необхідну документацію, що регламентує самостійну діяльність студентів як для денної так і для заочної форми навчання.

4.2. З власної ініціативи циклові комісії можуть проводити студентські навчальні, наукові й науково-практичні заходи (олімпіади, конференції, конкурси, спецсемінари тощо).

4.3. Організація самостійної роботи студента спрямовується на оволодіння вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації;
- роботи на ПЕОМ, користування Інтернет;
- написання повідомлень, рефератів, доповідей, підготовка виступів.

4.4. Використання мотивуючих факторів контролю знань (накопичувальна система оцінювання знань, рейтинг).

5. Навчально-методичне забезпечення СРС

5.1. Умови для виконання самостійної роботи студента створюються коледжем з використанням матеріальної і інформаційно-технічної бази та обладнання:

- навчальні лабораторії;
- комп'ютерні лабораторії з можливістю роботи в Інтернеті;
- бібліотека з читальним залом;
- навчально-методичні кабінети.

5.2. Самостійна робота студентів проводиться також на базах практики в період проведення всіх видів навчальних та виробничих практик.

5.3. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Це:

- освітні стандарти; навчальні плани;
- робочі навчальні програми з усіх навчальних дисциплін;
- підручники, навчальні, навчально-методичні посібники;
- наукова, фахова монографічна і періодична література;
- навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін чи курсів;
- методичні рекомендації до проведення семінарських, практичних, лабораторних занять;
- методичні рекомендації до проведення розрахункових робіт;
- методичні рекомендації до організації самостійної роботи студентів;
- контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня засвоєння студентами матеріалу;
- методичні вказівки до виконання курсових та дипломних робіт (проектів);
- конспекти лекцій;
- електронні підручники, електронні конспекти лекцій;
- комплекти тестових завдань, ситуаційних задач, вправ.

5.4. Навчально-методичні та навчальні матеріали й видання повинні містити в собі рекомендації щодо СРС, враховуючи специфіку кожної навчальної дисципліни.

5.5. Рекомендації із самостійного вивчення або повторення навчального матеріалу повинні містити в собі вказівки щодо терміну, обсягу, якості засвоєння матеріалу із зазначенням навчальних і наукових видань, що використовуються з цією метою, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, вимоги і приклади оформлення самостійної письмової роботи.

5.6. Навчально-методичні видання, що розробляються цикловими комісіями, повинні містити у собі методичні вказівки й рекомендації з самостійної роботи й оформлятися таким чином, щоб ключові моменти тексту (визначення, концепції, ідеї тощо) були виділені. Для формування й удосконалювання навичок СРС з навчальною і науковою літературою з теоретичних дисциплін можуть бути розроблені і запропоновані студентам хрестоматії, доповнені питаннями, що дозволяють з'ясувати рівень розуміння студентом змісту прочитаного тексту.

5.7. Методичні вказівки (крім зазначених) до **практичних** занять повинні містити приклади розв'язання задач, варіанти завдань для самостійної роботи; до **лабораторних** робіт – стислі теоретичні відомості з теми лабораторної роботи (у випадку відсутності в бібліотеці достатньої кількості підручників/посібників), методику виконання і обробки отриманих результатів, вимоги до оформлення тощо; до **семінарських** занять – тематику і методику опрацювання теоретичних питань з акцентуванням уваги студента на основних проблемних питаннях, що розглядаються; до **курскових** та **дипломних** проектів (робіт) – зміст і структуру проекту (роботи), короткий зміст кожного підрозділу, вимоги до оформлення тексту, графічної частини, літератури, приклади оформлення текстової і графічної частини.

6. Контроль і оцінювання самостійної роботи студента

6.1. Результати СРС оцінюються згідно з чинними шкалами оцінювання викладачем (відповідної дисципліни) або комісією.

6.2. В залежності від особливостей дисципліни, характеру самостійної роботи викладач може встановити такі форми контролю:

- поточний контроль (захист) виконаних лабораторних робіт;
- поточний контроль на основі виконання практичних, лабораторних та розрахунково-графічних робіт;
- конспект, виконаний з теми, що вивчалася самостійно;
- тестування, виконання письмової контрольної роботи;
- поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання, повідомлення, доповіді тощо (на практичних або семінарських заняттях);
- усна доповідь та/або письмовий звіт про розв'язання ситуаційних завдань тощо;

- індивідуальний чи колективний проект (робота), передбачений навчальною програмою з дисципліни, що потребує формування практичних навичок і умінь студентів;
- звіт про проходження практики, науково-дослідну роботу (чи її етапи);
- стаття, тези виступу та інші публікації в наукових, навчально-популярних, навчальних виданнях за підсумками самостійної навчальної та науково-дослідної роботи, опубліковані за рішенням циклової комісії або педагогічної ради коледжу.

6.3. Курсові проекти (роботи), творчі роботи оцінюються комісією, яка складається з двох-трьох викладачів циклової комісії, включаючи керівника проекту (роботи).

6.4. При розробленні критеріїв системи оцінювання якості навчання враховуються три основні компоненти:

Рівень знань:

- глибина і міцність знань;
- логіка мислення;
- уміння систематизувати знання за окремими темами;
- уміння складати розгорнутий план відповіді;
- давати точні формулювання;
- правильно користуватися понятійним апаратом;
- культура відповіді (грамотність, логічність і послідовність викладу);
- навички і прийоми виконання практичних завдань.

Навички самостійної роботи:

- уміння пошуку необхідної літератури;
- орієнтація в потоці інформації щодо обраної спеціальності;
- навички ведення записів (складання простого і розгорнутого плану, реферату, виступу, а також навички науково-пошукової роботи).

Уміння застосувати знання на практиці:

- реалізація на практичних, семінарських заняттях;
- виконання індивідуальних завдань під час проходження практики.

Метою контрольованої самостійної навчальної роботи є формування у майбутніх фахівців вмінь і навичок до самоорганізації, самонавчання та самоконтролю.

7. Самоконтроль

У процесі самостійної роботи здійснюється самоконтроль, формується вміння аналізувати отриманий результат.

Самоконтроль у навчанні - це виявлення, вимірювання та оцінювання студентом власних знань та досягнутих результатів.

Обов'язковими умовами формування цих дій є:

- надання зразка;
- наявність критеріїв оцінювання;
- постійне спонукання до контролю своєї навчальної діяльності у різних формах.

Студент опанував діями самоконтролю, якщо він уміє:

- порівнювати результат своєї діяльності зі зразком;
- аналізувати правильність (неправильність) вибору способу навчальної діяльності та засобів досягнення мети;
- здійснювати пошук помилок у чужій та своїй роботах, аналізувати причини їх появи та визначати шляхи їх усунення.

Рівні освоєння дій самоконтролю:

- студент самостійно не бачить помилок під час перевірки і знаходить помилки та усуває їх лише за допомогою викладача чи іншого студента;
- студент знаходить помилки самостійно та усуває їх після закінчення роботи;
- студент знаходить і усуває помилки в процесі роботи;
- студент не допускає появи помилки, подумки попереджає її появу.

У процесі формування процесів самоконтролю як його компонент формується самооцінка.

Ці рекомендації можна використовувати при розробленні критеріїв оцінювання самостійної роботи студентів із урахуванням специфіки кожної навчальної дисципліни. Відповідні критерії затверджуються рішенням циклової комісії.